

EL PAÍS

CATALUÑA

CRÍTQUES / LLIBRES

El so de Bartra

Un recull de 23 poemes, en què Bartra estava treballant quan el va sorprendre la mort

MANUEL CASTAÑO | 13 JUN 2012 - 19:28 CET

Archivado en: Crítica literaria Poesía Crítica Catalunya Literatura España Cultura

0 tra (1908-1982) sempre ha estat un radical lliure de la lírica catalana, que no ha ectors ni el reconeixement crític que mereix. Va debutar un mal any, el 1938, amb *Oral* —“els meus primers poemes surten de la tragèdia que m’envolta i de la qual ”—, però la guer-ra i els 30 anys d’exili durant els quals es va forjar la seva at poètica no són l’única causa d’una a hores d’ara ja injustificada marginació.

1 e Castellet i Molas *Poesia catalana del segle XX* (1963) menta veure com “flueix per sota de la barrocada expressió visió històrica” i troba lògics tant la seva particular evolució com a “escriptor allunyat de la pàtria” com el fet que no tingui seguidors —ni gaires admiradors, podríem afegir avui—. Joan Fuster, a *Literatura catalana contemporània* (1971), tot lloant-ne les habilitats tècniques, diu que la seva poesia és “una barreja de pompa metafòrica i de visions caòtiques”. En aquest sentit, cal tenir en compte que es va mantenir sempre fidel a la versificació tradicional, cosa que, quan va tornar a Catalunya, el 1970, l’aparta de la tendència majoritària; eren temps en què la poesia es torna deixada, prosaica, contrària a la bellesa, perquè, se suposa, té imperatius més importants.

No obstant el seu compromís indiscutible amb un país que viu moments més que difícils, el seu estil és exaltat a la manera romàntica vuitcentista, i optimista malgrat tot, com Walt Whitman, amb qui sovint se’l compara; això era com a mínim xocant quan el que es portava era la circumspècció i la desconfiança en la condició humana. Cal afegir-hi un to a vegades naïf, com quan, en un poema del llibre que ens ocupa, fent referència al resultat d’una embòlia, diu: “hom ha perdut un ull a l’esbarzer del segle”.

Bartra incorpora també a les seves composicions recursos retòrics propis de la poesia popular que contrasten amb l’ambició d’una extensa obra que, a través de la recreació i apropiació de mites, com els d’Odísseu i Quetzalcòatl, té per tema l’Home, en majúscula. Finalment, l’ús d’una imatgeria personal i unes referències mitològiques, egípcies o precolombines, com a mínim inesperades, reclamen del lector un esforç que no sempre està en disposició de fer.

En el pròleg i les notes a *El gall canta per tots dos*, Sam Abrams s’esforça per demostrar, d’una banda, que no estem davant un poeta català més o menys excèntric sinó d’algú vinculat conscientment amb un moviment poètic global, l’alta modernitat (“high modernism”), és a dir Eliot, Pound, Yeats..., i de l’altra el rigor amb què afrontava la composició dels seus llibres. Es tracta d’un recull de 23 poemes, en què Bartra estava treballant quan el va sorprendre la mort i que va ser incorporat pòstumament a l’obra completa. Malgrat això, el prologuista ens convenç que es tracta d’“una obra acabada, estructurada i unitària”, breu però intensa, que concentra les preocupacions de tota una vida. Les notes, sense ser exhaustives ni donar per acabat el treball d’interpretació, ajuden a perdre’n el temor. Tot plegat fa d’aquesta edició —deixant a part el fet que està demanant a crits un bon dissenyador gràfic— un bon exemple de la divulgació intel·ligent que convé dels nostres autors canònics. No cal dir que també, al cap de 30 anys de la mort de Bartra, conté una dimensió vindicativa d’un poeta que no s’adequa gaire al clima majorment frívol i lleuger de la poesia d’ara, ni es pot dir que sigui fàcil;

EL GALL CANTA PER TOTS DOS

Agustí Bartra
Editorial Meteora
96 pàgines. 15 euros

però qui ha dit que la poesia ha de ser fàcil?

© EDICIONES EL PAÍS, S.L. |